ΖΩΡΖ ΣΑΡΗ

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΜΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Ο καινούριος δάσκαλος

Η πέμπτη δημοτικού έστεκε όρθια μπροστά του.

— Καλημέρα, είπε. Είμαι ο δάσκαλός σας.

— Και πώς σε λένε, ρε;

Ο δάσκαλος με τα μάτια έψαξε να βρει τη φωνή. Ο μαθητής είχε κοντοκουρεμένο μαλλί και το πρόσωπό του ήταν πασαλειμμένο σκόνη και μύξες.

Ο δάσκαλος τον πλησίασε κι έκανε να του χαϊδέψει το κεφάλι, όμως το αγόρι τραβήχτηκε προς τα πίσω.

— Και σένα πώς σε λένε;

— Πασχάλη, ρε.

— Εμένα με λένε Γιώργο. Χαίρω πολύ Πασχάλη Ρε.

— Πασχάλη, χωρίς Ρε.

— Συγγνώμη, νόμιζα πως Ρε είναι το επώνυμό σου.

— Πασχάλη με λέν, βροντοφώναξε το αγόρι. Πασχάλη Στεργίου.

Ο καινούριος δάσκαλος ήταν ψηλός, γεροδεμένος και όμορφος, καλά καλά ούτε τριάντα χρονών. Ήρεμος.

Ο Πασχάλης συνέχισε:

— Χάπια πίνεις;

Η ερώτηση έμεινε ξεκρέμαστη. Τι να ’θελε να πει ο πιτσιρικάς;

— Όχι, του απάντησε ο δάσκαλος.

— Κι ο άλλος δεν έπινε χάπια, όμως στο τέλος...

Τα παιδιά γέλασαν...

— Και τι θα κάνεις χωρίς χάρακα;

Άλλη ερώτηση του Πασχάλη που μπέρδευε το δάσκαλο.

— Και τι σχέση έχει ο χάρακας με τα χάπια;

Ένα κορίτσι, ψηλό για την τάξη του, μελαχρινό, με κοκάλινες πεταλούδες στα μαλλιά, σήκωσε το χέρι να μιλήσει:

— Με λένε Ειρήνη. Ο άλλος μας δάσκαλος όλο χτυπούσε το χάρακα πάνω στην έδρα και φώναζε «σκασμός», ώσπου έσπασε στα δυο ο χάρακας. Με το χάρακα βαρούσε τον Πασχάλη. Στο τέλος όλο χάπια έπινε.

— Εγώ δε θα χρειαστώ χάπια, ούτε και χάρακα...

— Πιάσε τ' αυγό και κούρευ' το, τον προκάλεσε ο Πασχάλης. Άντε γεια.

Κούνησε το χέρι του και βγήκε με το πάσο του από την τάξη.

Ο δάσκαλος δεν τον εμπόδισε.

Ήταν η πρώτη σύγκρουση.

Η Μάνα

Σαν σίφουνας μπήκε στο σπίτι.

— Πεινάω.

— Γιατί σχόλασες νωρίς;

— Ήρθε ο καινούριος δάσκαλος.

— Και τι έγινε;

— Δε μου γούσταρε. Έφυγα... κι ο Πασχάλης πέταξε τη σάκα του χάμω.

— Σου είπα πεινάω.

Από καιρό η μάνα είχε παραδώσει τα όπλα στον εχθρό κι ο εχθρός, σίγουρα πια, ήταν το αγόρι της.

— Είναι νωρίς ακόμη. Δεν έβαλα την κατσαρόλα...

— Βρε πεινάω, σου λέω! Φέρε ψωμί και τυρί και κόκα κόλα.

Μια και μόνη φορά η Χρύσα, πάνω στα νεύρα της, τον έδειρε και της κάηκε το χέρι. Ο Πασχάλης στρίγγλιζε κι εκείνη έκλαιγε. Με τούτο το χέρι που έδειρε, ήθελε να χαϊδέψει το κεφάλι του παιδιού της, να το λούσει, να το χτενίσει, να του βάλει καθαρά ρούχα, τα καλά του τα παπούτσια και να βγούνε μαζί βόλτα, να τους δει η γειτονιά και να τους καμαρώσει. Αχ, ας της κάνει το χατίρι για μια φορά και τι στον κόσμο! Ο καημός γίνεται κόμπος και την πνίγει. Ως και στην Καστοριά πήγε, σε παιδοψυχολόγο, κι αυτός της είπε, έτσι, στα καλά καθούμενα: «Πρέπει να μου τον φέρεις να τον δω». Μια κουβέντα να σας τον

φέρω, γιατρέ. Πώς; Να τον τραβώ από το χέρι κι αυτός να κλοτσάει, να βρίζει, να σηκώσει για μιαν ακόμη φορά τη γειτονιά στο πόδι; Εκείνη φταίει για όλα, εκείνη η άμυαλη, που πίστεψε στα λόγια του Θανάση. Της πέταξε πως θα παντρευτούνε και, μόλις του είπε πως περιμένει παιδί, το ’βαλε στα πόδια... Τι τα θέλει όμως και τα γυροφέρνει; Τώρα να δούμε τι θα κάνει. Να ’ναι άραγε καλός ο καινούριος δάσκαλος ή κι αυτός θα τον έχει με τις ώρες με το πρόσωπο γυρισμένο στον τοίχο; «Οι μύγες δεν πιάνονται με το ξύδι, με τη ζάχαρη πιάνονται» της έλεγε η συγχωρεμένη η Νένα της...

Έβαλε πάνω στο τραπέζι φέτες ψωμί, κασέρι, και ξέχειλο το ποτήρι κόκα κόλα, να φάει ο δράκοντάς της. Τα χέρια του ήταν άπλυτα από τα χτες. Το πρωί φεύγει άνιφτος. Μάχη δίνεται για να πλυθεί στην μπανιέρα μια στις τόσες. Πρέπει να του τάξει λαγούς με πετραχήλια, και πού να βρει τα λεφτά; Μικρός ήταν φρόνιμος. Όταν πήγε στο σχολείο, έτσι ξαφνικά, έγινε θηρίο ανήμερο, και ποιος ν’ αναλάβει τη φύλαξή του; Αναγκάστηκε να παρατήσει τη δουλειά της στο νηπιαγωγείο, να πουλήσει το γονικό της σπίτι στο Άργος το Ορεστικό και με τα χρήματα στην τράπεζα να κουτσοπορεύεται. Περιμένοντας τι; Τις νύχτες δεν την παίρνει ο ύπνος. Ψάχνει να βρει τη μαγική λύση. Να ηρεμήσει ο Πασχάλης, να πηγαίνει κανονικά στο σχολείο, εκείνη να βρει μια δουλειά σε νηπιαγωγείο ή έστω σε σούπερ μάρκετ, ακόμη και υπερωρίες να κάνει, να στρώσει τη ζωή της.

Όμως, ούτε με το καλό ούτε με το άγριο ο Πασχάλης βάζει μυαλό. Φορές, τόσο σπάνια, πέφτει στο κρεβάτι και της ζητάει να του πει παραμύθι, δέκα χρονών αγόρι. Με την ωραία της φωνή του λέει τα παραμύθια που της έλεγε η Νένα της, για τους εφτά δράκοντες που τα ’βαλαν με το μικρό Ανδρέα που ήθελε να σώσει τη μάνα του, που την είχαν φυλακισμένη στο κάστρο τους. Κι άκουγε ο Πασχάλης, άκουγε χωρίς να μιλάει. Κι ο Ανδρέας σκότωνε τους δράκους και λευτέρωνε τη μάνα του. Κι αυτοί ζούσαν καλά κι εμείς καλύτερα. Και βάραιναν τα βλέφαρα του παιδιού της κι έκανε το σταυρό της. Ευλογημένος ο ύπνος. Σηκωνόταν, συγύριζε το σπίτι με την ελπίδα να ξημερώσει η μέρα κι ο Πασχάλης να ’ναι φρόνιμος, να μη βρίζει, να μην κλοτσάει, να πηγαίνει στο σχολείο, να μαθαίνει γράμματα, γράμματα σπουδάγματα, του Θεού τα πράγματα, που έλεγε κι η Νένα της. Πού είσαι, Νένα μου;

— Και τώρα τι θα κάνεις; ρώτησε με μισή φωνή.

— Θα βγω να σκοτώσω πουλιά...

Κι έφυγε ο Πασχάλης, με χάρβαλα παπούτσια, με τη σφεντόνα του, να βρει τα πουλιά που κουρνιάζουν αμέριμνα πάνω στα κλαδιά των δέντρων.

Ο Πασχάλης, στη μικρή ζωή του, δεν είχε σκοτώσει ποτέ πουλί. Αδέξιος;

Η Χρύσα — Χρυσούλα για τον Πασχάλη τότε — σωριάστηκε στην καρέκλα, έπλεξε τα χέρια της και ρώτησε την Παναγία:

— Παναγιά μου, τι να κάνω;

Απάντηση δεν πήρε.

Στο σπίτι του δασκάλου

Ο Γιώργος γύρισε σπίτι. Η Ελένη τον περίμενε, είχε στρώσει τραπέζι.

— Λοιπόν; Πώς τα πήγες;

Ο Γιώργος σωριάστηκε στην πολυθρόνα.

Η αδελφή του ανησύχησε.

— Μα τι συμβαίνει, παιδί μου; Σε γονάτισε η Ε' δημοτικού;

Αχνογέλασε ο Γιώργος.

— Και ναι και όχι. Έδωσα εξετάσεις. Δεν ξέρω αν πέρασα.

— Για πες... για πες... Πόσοι μαθητές;

— Δεκαοχτώ. Μικρή η τάξη, στριμωγμένα τα παιδιά. Για θέρμανση μια σκέτη σόμπα πετρελαίου. Όταν πιάσουν τα κρύα, τότε να δούμε τι γίνεται. Ο διευθυντής τα φορτώνει όλα στο κράτος. Δηλαδή ό,τι κάνει ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων. Οι μαθητές με περιεργάζονταν. Είναι κι ένας διάολος, ένας Πασχάλης. Βρομιάρης, αλήτης. Μου 'βγαλε γλώσσα, ούτε κατάλαβα τι μου είπε. Μου μίλησε για χάπια και χάρακα. Έλεγε για τον άλλο δάσκαλο πριν από μένα. Όταν άρπαξε τη σάκα του να φύγει, τα 'χασα. Να τον κρατήσω με το ζόρι; Τα παιδιά με κοιτούσαν. Έκανα πως δεν έτρεχε τίποτε, τους έκλεισα το μάτι πονηρά. Τι συμβαίνει με τον Πασχάλη; Κι όλοι έβαλαν τα γέλια... Στο διάλειμμα ρώτησα το διευθυντή. Μου

είπε πως το παιδί έχει πρόβλημα: «Ατίθασος, και πώς να τον συμμαζέψεις; Η μάνα του τον μεγαλώνει μόνη της. Πατέρας δεν υπάρχει... Τσακώνεται με τους συμμαθητές του, βαράει γροθιές. Να τον διώξουμε; Η δύστυχη η μάνα ήρθε και με βρήκε. Της είπα να πάει στον Ντελόπουλο, τον παιδοψυχίατρο, στην Καστοριά, να του ζητήσει μια συμβουλή, να συμβουλέψει κι εμάς... Τρελό παιδί, σου λέω, δάσκαλε. Αν του φέρεις αντίρρηση, βάζει φωτιά στο σχολείο. Ο άλλος δάσκαλος δεν άντεξε. Κλονίστηκε το νευρικό του σύστημα, βαστούσε χάρακα, χτυπούσε, είχαν παράπονα οι γονείς. Έπαιρνε ηρεμιστικά χάπια... Εσύ κοίτα να κάνεις καλά τη δουλειά σου. Δεν πρέπει να σου πάρουν τον αέρα οι μαθητές. Δεν είναι μόνο ο Πασχάλης, έχει η τάξη πολλούς άτακτους, ανυπάκουους, καβγατζήδες...». Μου ’κανε περιβόλι την καρδιά μου...

Η Ελένη σηκώθηκε.

— Πρώτη μέρα, μη μου στεναχωριέσαι. Έλα να φάμε...

Κάθισαν στο τραπέζι.

— Από αύριο θα ’ρχεται η Μαριάνα να μας μαγειρεύει. Εγώ δεν προλαβαίνω. Τελειώνω στις δύο. Μέχρι να γυρίσω σπίτι, καλές τρεις...

Τ’ αδέρφια είναι ορφανά. Οι γονείς τους σκοτώθηκαν σε τροχαίο. Οδηγούσε ο πατέρας, με τη μητέρα στο πλάι του. Μια νταλίκα τούς προσπέρασε και τ’ αυτοκίνητο βρέθηκε στον γκρεμό.

Ήταν μια ευλογημένη οικογένεια. Η μητέρα εργαζόταν σ’ ένα δικηγορικό γραφείο. Ο πατέρας

ήταν φιλόλογος, καθηγητής στο 6ο Γυμνάσιο της Καστοριάς. Όταν το βράδυ κάθονταν όλοι γύρω από το τραπέζι, τον άκουγαν να λέει τα όσα του είχαν συμβεί μέσα στη μέρα, κι όσα του συνέβαιναν ήταν γεμάτα ζωή κι ομορφιά. Ο πατέρας κουβαλούσε στο σπίτι όλο το πάθος του για τη δουλειά του. Δε διαφωνούσε με τους συναδέλφους του, ήξερε να διεκδικεί το δίκιο του με ήρεμο τρόπο, ήταν πράος, ωστόσο φλογερός με τους μαθητές του. Το παρατσούκλι του — που κυκλοφορούσε σ' όλο το σχολείο — ήταν «ο λαοπλάνος», και στ' αλήθεια πλάνευε το ακροατήριό του. Όσα παιδιά είχαν την τύχη να τον έχουν καθηγητή, ακόμη κι όταν πήγαιναν στο λύκειο, δεν τον ξεχνούσαν. Έρχονταν σπίτι του να τον συμβουλευτούν, ως κι εκδρομές πήγαινε μαζί τους. Ο Γιώργος ήταν μαθητής του στη τρίτη γυμνασίου. Τον θαύμαζε, περηφανευόταν γι' αυτόν, ήθελε να του μοιάσει, του έμοιαζε κιόλας. Είχαν το ίδιο μπόι, τα ίδια γκριζογάλανα μάτια, κι όταν χαμογελούσαν, το ίδιο λακκάκι στο αριστερό μάγουλο. Πρώτος μαθητής ο Γιώργος. Παράλληλα με τα βιβλία του σχολείου, βιβλιοφάγος σαν τον πατέρα του, διάβαζε λογοτεχνία.

Η Ελένη, πάλι, έμοιαζε με τη μητέρα της. Η Ισμήνη φάνταζε αδερφή της κόρης της. Αχώριστες, βγαίναν για ψώνια, πήγαιναν βόλτες, έλεγαν τα δικά τους.

Το βράδυ, λοιπόν, έτρωγαν όλοι μαζί. Η Ισμήνη ήταν δεινή μαγείρισσα, κι όχι μόνο. Το τραπέζι το 'στρωνε πάντα γιορτινά, μ' ένα βάζο στη μέση,

γεμάτο με λουλούδια εποχής. «Πλανεύτρα κι εσύ, σαν τον μπαμπά» της έλεγε η Ελένη. «Με παγιδεύεις στα δίχτυα σου και πώς ν' απαγκιστρωθώ η έρμη από τόση καλοπέραση;»

Ο Γιώργος είχε ένα φίλο κολλητό, το Στέφανο. Πήγαιναν στο ίδιο φροντιστήριο, μαζί μελετούσαν, μαζί άκουγαν μουσική, κι όταν προλάβαιναν, τ' απογεύματα, έκοβαν βόλτες στην Καστοριά. Όμως κι εκείνος το βράδυ ήθελε να μένει σπίτι. Ιεροτελεστία ο δείπνος. Η Ελένη τον μάλωνε: «Είσαι δεκαοχτώ χρονών, βγες, πήγαινε σε κανένα μπαράκι με τους φίλους σου, με το μυαλό που έχεις δεν υπάρχει φόβος να παρασυρθείς σ' επικίνδυνα παιχνίδια». Συμφωνούσε και η μητέρα, ωστόσο ο πατέρας την ήθελε αυτή την καθημερινή σύναξη γύρω από το τραπέζι...

Πάνω σ' αυτό το ευλογημένο σπίτι έπεσε ο κεραυνός και το 'καψε. Ο Γιώργος δεν πρόλαβε να χαρεί την επιτυχία του στις γενικές εξετάσεις. Οι μέρες του άδειασαν, δε μελετούσε, δε διάβαζε, δεν άκουγε μουσική, δεν είχε όρεξη να φάει, έχασε τον ύπνο του, όταν κοιμόταν έβλεπε εφιάλτες. Μόνο με το Στέφανο ήθελε να βγαίνει, έφερναν βόλτα στη λίμνη.

Ο Στέφανος έκανε ό,τι μπορούσε για να βοηθήσει το φίλο του. Του μιλούσε, του έλεγε πολλά και διάφορα, ο Γιώργος δεν του απαντούσε, ίσως και να μην τον άκουγε. Μέρες κράτησε η σιωπή του. Όμως η ζωή είναι πιο δυνατή από το θάνατο, σε σπρώχνει μπροστά. Κάποιο απόγευμα, καθισμένοι σ' ένα

παγκάκι, με τους κύκνους να γλιστράνε πάνω στα νερά της λίμνης, ο Γιώργος αποφάσισε να μιλήσει:

— Βιάζομαι να κάνω τη θητεία μου.

— Μα γιατί; Πέτυχες στις εξετάσεις, πάρε αναβολή...

— Δε θέλω, προτιμώ να φύγω από το σπίτι. Η ερημιά του με τρομάζει.

— Και η Ελένη;

— Η Ελένη έχει το σχολείο της, αγαπάει τη δουλειά της. Εγώ θέλω να βρεθώ στο στρατό, όχι μόνο για να ξεμπερδεύω μαζί του, αλλά για να χαθώ μέσα στους πολλούς, να με κουράζουν τα γυμνάσια, να ’μαι έτοιμος για το αύριο...

Μιλούσε αποφασιστικά.

— Θα γίνω δάσκαλος. Για να ζήσω ειρηνικά με τον πατέρα, με την ανάμνησή του, πρέπει να πορευτώ το δρόμο του, να γίνω σαν κι αυτόν, έστω κι αν είναι δύσκολο να τα καταφέρω, ο πατέρας ήταν μοναδικός. Θέλω να ταυτιστώ μαζί του. Τι με κοιτάς περίεργα; Δεν είμαι αρρωστημένος. Θέλω να ζήσω, να τον κληρονομήσω, να γίνω κι εγώ δάσκαλος. Με τι άλλο να παρηγορηθώ έξω από το αύριο που έρχεται καλπάζοντας; Θέλω να πετύχω το στόχο μου.

Σώπασαν κι οι δυο. Η χειμωνιάτικη βραδιά έπεφτε πάνω στη λίμνη. Οι κύκνοι είχαν πάει να κρυφτούν μέσα στις κουφάλες των βράχων. Ένα γκρίζο τούλι αγκάλιαζε τα δέντρα.